ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 19ης Μαρτίου 2008

σχετικά με σχέδιο νόμου περί μεταρρύθμισης του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

(CON/2008/13)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 6 Μαρτίου 2008 η Υπουργός Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας κατέθεσε στη Βουλή των Ελλήνων σχέδιο νόμου με τίτλο «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις» (εφεξής το «σχέδιο νόμου»). Στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας, η αρμόδια Διαρκής Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων συνήλθε στις 11, 12 και 13 Μαρτίου 2008. Η εν λόγω επιτροπή αποδέχτηκε κατά πλειοψηφία το ως άνω σχέδιο νόμου, με τις τροποποιήσεις και νομοτεχνικές βελτιώσεις του, και εν συνεχεία εισηγήθηκε την ψήφισή του από τη Βουλή.

Η αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στο άρθρο 105 παράγραφος 4 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και στο άρθρο 2 παράγραφος 1 τρίτη περίπτωση της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων[1], καθώς το σχέδιο νόμου αφορά μία εθνική κεντρική τράπεζα (ΕθνΚΤ). Ιδίως, το σχέδιο νόμου εισάγει μία σειρά διατάξεων οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν το καθεστώς της Τράπεζας της Ελλάδος, μεταξύ άλλων διά της ένταξης του ταμείου συντάξεων του προσωπικού της τελευταίας (εφεξής το «ΤΣΠ-ΤΕ») σε κρατικό φορέα, και συγκεκριμένα στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ).

Υπό το φως των παραπάνω και λαμβανομένης υπόψη της φύσης των προαναφερθεισών διατάξεων, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάζουν το καθεστώς της Τράπεζας της Ελλάδος ως ανεξάρτητης αρχής, η ΕΚΤ αποφάσισε να υποβάλει, με δική της πρωτοβουλία, την παρούσα γνώμη, προκειμένου να συνδράμει τη νομοπαραγωγική διαδικασία η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη, σχολιάζοντας συγκεκριμένες διατάξεις του σχεδίου νόμου.

Σύμφωνα με την πρώτη πρόταση του άρθρου 17.5 του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το διοικητικό συμβούλιο εξέδωσε την παρούσα γνώμη.

1 ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

1. Σκοπός του σχεδίου νόμου

1.1 Σύμφωνα με την αιτιολογική του έκθεση, το σχέδιο νόμου αποβλέπει στη μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, ιδίως λαμβανομένης υπόψη της σοβαρής επιδείνωσης της σχέσεως μεταξύ ασφαλισμένων και συνταξιούχων, η οποία συντελεί στη δημιουργία ελλειμμάτων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, που ενδεχομένως απαιτείται να καλύπτονται από κρατικές επιχορηγήσεις.

1.2 Με το σχέδιο νόμου επιχειρείται: (i) διοικητική μεταρρύθμιση, διά της δραστικής μείωσης των υφιστάμενων φορέων κοινωνικής ασφάλισης, (ii) προσαρμογή ορισμένων κοινωνικοασφαλιστικών ρυθμίσεων, οι οποίες απαιτούν μία αποτελεσματικότερη προσέγγιση, με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος, μεταξύ άλλων διά της παρέμβασης σε ειδικά όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, της παροχής κινήτρων παραμονής στην εργασία και της ρύθμισης θεμάτων επικουρικών συντάξεων, και (iii) εισαγωγή θεσμικών αλλαγών στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

1.3 Η διάρθρωση του σχεδίου νόμου περιλαμβάνει το Μέρος Α' περί διοικητικής και οργανωτικής μεταρρύθμισης, το οποίο κατά βάση ρυθμίζει τα περί ενοποίησης επιμέρους ταμείων, περιλαμβανομένου του ΤΣΠ-ΤΕ, και το Μέρος Β', το οποίο αφορά λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις.

2. Περιγραφή της μεταρρύθμισης βάσει του σχεδίου νόμου

2.1 Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου, οι βασικές αρχές της επιχειρούμενης μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης λαμβάνουν υπόψη τα ακόλουθα: (i) το δημόσιο, αναδιανεμητικό και υποχρεωτικό χαρακτήρα του συστήματος, (ii) τη διάρθρωση σε τρεις βασικούς πυλώνες, ήτοι κύρια και επικουρική ασφάλιση, επαγγελματική ασφάλιση (επαγγελματικά ταμεία) και ελεύθερη χρηματοδότηση (ιδιωτική ασφάλιση), (iii) τις τρεις θεμελιώδεις παραμέτρους του συστήματος (γενικά όρια ηλικίας, ύψος συντάξεων, ύψος εισφορών), με τα «ώριμα» συνταξιοδοτικά δικαιώματα να μη θίγονται, και (iv) την πρόβλεψη συγκεκριμένων ρυθμίσεων κοινωνικής ασφάλισης προκειμένου για ασφαλισμένους υπαγόμενους σε παλαιότερες (πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993) διατάξεις, λαμβανομένων υπόψη και των γενικά ενιαίων κανόνων που ισχύουν βάσει του ν. 2084/1992[2].

2.2 Στο πλαίσιο της επιχειρούμενης διοικητικής μεταρρύθμισης, η αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου αναφέρει ότι σήμερα η δημόσια κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα παρέχεται από 155 διαφορετικούς φορείς. Προκειμένου να περιοριστεί η προκύπτουσα πολυδιάσπαση του συστήματος και να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας, δυνατότητα ουσιαστικού ελέγχου και εποπτείας, να υπερκεραστούν οι διοικητικές και οργανωτικές δυσχέρειες και να μειωθεί το διοικητικό και λειτουργικό κόστος, το σχέδιο νόμου προτείνει την ενοποίηση ή ένταξη των ως άνω φορέων σε

2 Νόμος περί αναμόρφωσης της κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α/165).

υφιστάμενους φορείς με βάση συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις. Στο ίδιο πλαίσιο, το ΤΣΠ-ΤΕ πρόκειται να ενταχθεί στον κρατικό φορέα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

2.3 Τέλος, ο έλληνας νομοθέτης παρεμβαίνει σε ειδικές ασφαλιστικές ρυθμίσεις που αφορούν, μεταξύ άλλων, ειδικά όρια ηλικίας συνταξιοδότησης και κίνητρα παραμονής στην εργασία, λαμβανομένου υπόψη του αυξανόμενου προσδόκιμου ορίου ζωής, καθώς και επικουρικές συντάξεις. Επιπλέον, ο νομοθέτης επιχειρεί να θεσπίσει πλαίσιο προστασίας της μητρότητας, ιδρύει Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών με σκοπό τη χρηματοδότηση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης από 1ης Ιανουαρίου 2019, και καθιερώνει αριθμό μητρώου κοινωνικής ασφάλισης για όλους τους πολίτες.

3. Οικονομική ανάλυση της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος

Η Ελλάδα αναμένεται ότι θα βρεθεί αντιμέτωπη με μία ισχυρή αύξηση των δημοσίων δαπανών, σχετιζόμενη με τη δημογραφική γήρανση, η οποία θα επηρεάσει δυσμενώς τη σε μακροπρόθεσμη βάση βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών της. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα συγκαταλέγεται στην ομάδα των χωρών υψηλού κινδύνου από την άποψη αυτή. Ενόψει τούτου, το Συμβούλιο της ΕΕ, στη γνώμη του επί του επικαιροποιημένου προγράμματος σταθερότητας του 2007, καλεί σε μεταρρυθμίσεις του ελληνικού συνταξιοδοτικού συστήματος. Εξάλλου, ελλείψει κοινώς συμφωνηθεισών μακροπρόθεσμων προβλέψεων για τις συνταξιοδοτικές δαπάνες, οι ελληνικές αρχές προτρέπονται έντονα να εκπονήσουν τέτοιες προβλέψεις το ταχύτερο δυνατόν. Λαμβάνοντας υπόψη τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τη σκοπούμενη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, η ΕΚΤ επικροτεί το γενικότερο σκοπό της μεταρρύθμισης, την οποία επιχειρεί το σχέδιο νόμου, καθώς αυτή αποβλέπει στην ενίσχυση της βιωσιμότητας του ελληνικού συνταξιοδοτικού συστήματος και, ως εκ τούτου, των δημοσίων οικονομικών. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η ενοποίηση των υφιστάμενων ταμείων συντάξεων αναμένεται ότι θα διευκολύνει επίσης τις μακροπρόθεσμες προβλέψεις για τις συνταξιοδοτικές δαπάνες, γεγονός το οποίο, με τη σειρά του, αναμένεται να ενισχύσει τη διαφάνεια των δημοσίων οικονομικών της Ελλάδος και να στηρίξει την αξιολόγηση του προγράμματος σταθερότητας σύμφωνα με τις επιταγές του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

4. Ανεξαρτησία κεντρικών τραπεζών

4.1 Το άρθρο 2 παράγραφος 4 του σχεδίου νόμου ορίζει ότι μεταξύ των πόρων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ συγκαταλέγονται και οι προερχόμενοι από τα εντασσόμενα ταμεία και κλάδους, και δη οι προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές ασφαλισμένου και εργοδότη, τα έσοδα από κοινωνικούς πόρους, οι πρόσοδοι περιουσίας, η απόδοση των κεφαλαίων και των αποθεματικών, καθώς και κάθε άλλο έσοδο των ως άνω ταμείων και κλάδων που εντάσσονται. Η ρύθμιση του εν λόγω άρθρου βαίνει πέραν μιας απλής ενοποίησης και αναδιάρθρωσης, θεσπίζοντας υποχρέωση της Τράπεζας της Ελλάδος να καταβάλλει ετησίως στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ ποσό ίσο με το ύψος του ελλείμματος του ΤΣΠ – ΤΕ, όπως αυτό είχε προσδιοριστεί την 31η Δεκεμβρίου 1992, το οποίο για

την Τράπεζα Ελλάδος ανέρχεται σε είκοσι τρία εκατομμύρια ευρώ (23.000.000,00 €), για δεκαπέντε χρόνια (ήτοι συνολικό ποσό τριακοσίων σαράντα πέντε εκατομμυρίων ευρώ (345.000.000,00 €)).

4.2 Οι ως άνω διατάξεις του σχεδίου νόμου εγείρουν ανησυχία στην ΕΚΤ, καθώς υποχρεώνουν την Τράπεζα της Ελλάδος να προβαίνει σε ετήσια βάση καταβολή εισφορών στον κρατικό φορέα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, γεγονός το οποίο ενδέχεται να υπονομεύσει την οικονομική ανεξαρτησία της Τράπεζας της Ελλάδος. Η ΕΚΤ με συνέπεια έχει υποστηρίξει στις εκθέσεις της για τη σύγκλιση ότι ακόμη κι αν μια ΕθνΚΤ είναι πλήρως ανεξάρτητη σε λειτουργικό, θεσμικό και προσωπικό επίπεδο, η όλη ανεξαρτησία της μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο εάν η ίδια δεν έχει τη δυνατότητα να διαχειρίζεται αυτόνομα επαρκείς οικονομικούς πόρους για να εκτελεί την αποστολή της[3]. Τυχόν επιβολή σε μέλος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) νομικής υποχρέωσης περί οικονομικής ενίσχυσης, προερχόμενης πιθανώς από τα κονδύλιά του, δραστηριοτήτων συνήθως καλυπτόμενων από το Κράτος δεν θα ήταν συμβατή με τη Συνθήκη[4].

4.3 Κατόπιν των παραπάνω, η ΕΚΤ συνιστά ως ενδεδειγμένο, οι νέες διατάξεις, η εφαρμογή των οποίων αφορά την Τράπεζα της Ελλάδος, να περιλαμβάνουν επαρκή εχέγγυα, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι δεν επηρεάζεται η ικανότητα της Τράπεζας να εκπληρώνει τα καθήκοντά της, ιδίως τα σχετικά με το ΕΣΚΤ. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω διατάξεις θα πρέπει να εκπονούνται σε συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος.

5. Πτυχές του σχεδίου νόμου που αφορούν στη νομισματική χρηματοδότηση

5.1 Για τους σκοπούς της απαγόρευσης της νομισματικής χρηματοδότησης κατά το άρθρο 101 της συνθήκης, το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αποτελεί οργανισμό δημοσίου δικαίου. Κατά πρώτον, το άρθρο 11 του νόμου 1846/1951 προβλέπει ότι το ΙΚΑ αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Το ΙΚΑ μετονομάστηκε σε ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και σ' αυτό εντάχθηκε ένας αριθμός συνταξιοδοτικών φορέων στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που επιτελέστηκε βάσει νομοθετικής ρύθμισης[5]. Κατά δεύτερον, οι Διοικητές και Πρόεδροι των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, όπως είναι το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, εγκρίνονται από επιτροπή της Βουλής κατόπιν πρότασης του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, η οποία έπεται της επιλογής υποψηφίου από Επιτροπή αποτελούμενη στην πλειοψηφία της από εκπροσώπους του δημόσιου τομέα, συμπεριλαμβανομένου του Διοικητή ή Υποδιοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος[6]. Σημειώνεται επίσης ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5 του σχεδίου νόμου, η Διοικούσα Επιτροπή του

3 Έκθεση της ΕΚΤ για τη Σύγκλιση, Μάιος 2007, σ. 19. Βλ. επίσης γνώμη CON/2008/9 της ΕΚΤ της 21ης Φεβρουαρίου 2008 κατόπιν αιτήματος του υπουργείου Οικονομικών της Γερμανίας σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το νόμο περί της Deutsche Bundesbank και τη γνώμη CON/2008/10 της ΕΚΤ της 21ης Φεβρουαρίου 2008 κατόπιν αιτήματος του υπουργείου Οικονομικών της Ιταλίας σχετικά με ορισμένες διατάξεις του νόμου περί κρατικού προϋπολογισμού του 2008.

4 Βλ. γνώμη CON/2003/27 της ΕΚΤ της 2ας Δεκεμβρίου 2003 κατόπιν αιτήματος του ομοσπονδιακού υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας σχετικά με το Εθνικό Ίδρυμα Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης.

5 Άρθρο 5 του νόμου 3029/2002 περί μεταρρύθμισης συστήματος κοινωνικής ασφάλισης (ΦΕΚ Α/160, 11.7.2002).

6 Βλ. άρθρο 134 του σχεδίου νόμου, το οποίο τροποποιεί το άρθρο 36 του νόμου 3556/2007.

Υποκαταστήματος ασφαλισμένων όσον αφορά το ΤΣΠ-ΤΕ μετά την ένταξή του στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, θα αποτελείται από τέσσερα μέλη: δύο προερχόμενα από το δημόσιο τομέα, έναν εκπρόσωπο των ασφαλισμένων και έναν εκπρόσωπο των εργοδοτών (προτεινόμενο από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών ή την Εθνική Ασφαλιστική), ήτοι χωρίς τη συμμετοχή εκπροσώπου της Τράπεζας της Ελλάδος. Ως προς τη χρηματοδότηση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, το άρθρο 2 παράγραφος 8 του σχεδίου νόμου ορίζει ότι εντός εξαμήνου από την ένταξη, συντάσσεται ειδική οικονομική μελέτη, για κάθε εντασσόμενο κλάδο και ταμείο, η οποία προκηρύσσεται και ανατίθεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών. Αν, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, διαπιστωθούν ελλείμματα, το Κράτος αναλαμβάνει την κάλυψή τους. Κατά τα λοιπά, για τη χρηματοδότηση του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 4 του νόμου 3029/2002.

5.2 Η ΕΚΤ έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει τη συμμόρφωση των ΕθνΚΤ με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης, σύμφωνα και με το άρθρο 237 περίπτωση δ) της Συνθήκης. Με βάση τις πληροφορίες που διαθέτει η ΕΚΤ, φαίνεται ότι το σχέδιο νόμου περιέχει διατάξεις οι οποίες ενδεχομένως να έθεταν την Τράπεζα της Ελλάδος σε κατάσταση, βάσει της οποίας εθνικές διατάξεις θα απαιτούσαν από αυτή να διενεργεί συναλλαγές που θα συνιστούσαν παραβίαση της απαγόρευσης της νομισματικής χρηματοδότησης. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 2 του σχεδίου νόμου, η Τράπεζα της Ελλάδος απαιτείται, αφενός, να καταβάλλει ετησίως και για δεκαπέντε χρόνια ποσό ίσο με το ύψος του ελλείμματος του ΤΣΠ-ΤΕ , όπως αυτό είχε προσδιοριστεί στις 31 Δεκεμβρίου 1992 (ήτοι 23 εκατομμύρια ευρώ). Αφετέρου, η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι το ΤΣΠ-ΤΕ ενδέχεται να μην αντιμετωπίζει οργανικό έλλειμμα. Συνεπώς, θα μπορούσε να εννοηθεί ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 απαιτείται η χρηματοδότηση ενός οργανισμού δημοσίου δικαίου (του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) από την Τράπεζα της Ελλάδος. Μία τέτοιου είδους απαίτηση θα ερχόταν σε αντίθεση με το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο ii) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3603/93 του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 1993 για τον προσδιορισμό των εννοιών που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή των απαγορεύσεων που αναφέρονται στα άρθρα 104 και 104Β παράγραφος 1 της συνθήκης[7], το οποίο απαγορεύει κάθε χρηματοδότηση υποχρεώσεων του δημόσιου τομέα έναντι τρίτων από τις κεντρικές τράπεζες. Σε περίπτωση που ψηφιστεί το σχέδιο νόμου, το ΤΣΠ-ΤΕ θα ενταχθεί στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και η Τράπεζα της Ελλάδος δεν θα ελέγχει ούτε θα δύναται να επηρεάζει τη διαχείριση του ενεργητικού του ταμείου. Συνεπώς, η Τράπεζα της Ελλάδος δεν θα είναι πλέον σε θέση να διασφαλίζει την καταβολή των συντάξεων στο προσωπικό της, εφόσον η εν λόγω καταβολή συντάξεων δεν θα μπορεί πλέον να θεωρείται καθήκον της Τράπεζας της Ελλάδος, αλλά του Κράτους.

7 ΕΕ L 332 της 31.12.1993, σ. 1.

6. Προτεινόμενες αλλαγές στο ισχύον καθεστώς σύμφωνα με το καταστατικό της Τράπεζας της Ελλάδος

6.1 Το καταστατικό της Τράπεζας της Ελλάδος ορίζει ότι είναι καθήκον της Τράπεζας να παρέχει κοινωνικοασφαλιστική κάλυψη στο προσωπικό της. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι το καταστατικό της Τράπεζας της Ελλάδος αποτελεί μέρος διεθνούς σύμβασης, η οποία κυρώθηκε με το νόμο 3424/1927 και, ως εκ τούτου, έχει αυξημένη τυπική ισχύ έναντι των κοινών νόμων (πράξεων της Βουλής) σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 1 του Συντάγματος της Ελλάδος. Ειδικότερα, η πρώτη πρόταση του άρθρου 38 παράγραφος 4 του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος θεσπίζει την υποχρέωση της Τράπεζας όχι μόνο να καταβάλλει μισθό στους εν ενεργεία υπαλλήλους της, αλλά και συντάξεις στο συνταξιοδοτούμενο προσωπικό της, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται με αποφάσεις του Γενικού Συμβουλίου της (τηρουμένης και της γενικώς ισχύουσας νομοθεσίας). Η υποχρέωση αυτή επιβεβαιώνεται σε άλλο σημείο του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, και συγκεκριμένα στο άρθρο 71 παράγραφος 1, το οποίο αναφέρει τις καταβολές συντάξεων από την Τράπεζα στο προσωπικό της ως στοιχείο τακτικών δαπανών που αφαιρείται από τα ακαθάριστα έξοδα κατά τον υπολογισμό του ετήσιου καθαρού κέρδους, καθώς και στο άρθρο 74, το οποίο ορίζει ότι, σε περίπτωση διάλυσης της Τράπεζας, το ελληνικό Δημόσιο «θα αναλάβη εις ακέραιον πάσας τας ανειλημμένας τότε υποχρεώσεις της Τραπέζης προς το εν ενεργεία και υπό σύνταξιν προσωπικόν αυτής όσον αφορά πάντα τα δικαιώματά του.»

6.2 Πρόσφατη ελληνική νομοθεσία επιβεβαίωσε την καταστατική υποχρέωση της Τράπεζας της Ελλάδος να διασφαλίζει την καταβολή συντάξεων στο προσωπικό της. Έτσι, το ΤΣΠ-ΤΕ εξαιρέθηκε από το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 5 και 6 του νόμου 3029/2002, βάσει των οποίων τα επιμέρους συνταξιοδοτικά ταμεία των εμπορικών τραπεζών εντάχθηκαν στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ). Επιπλέον, και το άρθρο 18 του νόμου 3193/2003 επιβεβαίωσε ρητά ότι η καταβολή συντάξεων στο προσωπικό της αποτελεί υποχρέωση της Τράπεζας της Ελλάδος που απορρέει από τα άρθρα 38 και 71 του καταστατικού της. Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι η «Τράπεζα της Ελλάδος εξακολουθεί να διασφαλίζει στο ακέραιο, με κάθε πρόσφορο τρόπο, τη βιωσιμότητα των οικείων Ασφαλιστικών Ταμείων […] και τις ασφαλιστικές παροχές προς το προσωπικό της, όπως αυτές καταβάλλονται σύμφωνα με τα Καταστατικά των παραπάνω Ταμείων και την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία» και ότι, κατ' εξαίρεση από το σύστημα ενιαίου ταμείου που εισήχθη για τις εμπορικές τράπεζες, τα «Ταμεία του Προσωπικού της Τράπεζας της Ελλάδος λειτουργούν με την υφιστάμενη νομική μορφή τους και παραμένουν αυτοτελή…»[8].

6.3 Συνοπτικά, η εισαγωγή στο σχέδιο νόμου διατάξεων που αφορούν το ΤΣΠ-ΤΕ άπτεται των διατάξεων των άρθρων 38, 71 και 74 του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος. Σύμφωνα με το άρθρο 7 του εν λόγω καταστατικού, τυχόν τροποποίησή του υπόκειται στην προβλεφθείσα διαδικασία και απαιτεί τη συμμετοχή ειδικά καθορισμένων οργάνων (απόφαση της Γενικής

8 Τα άρθρα 5 και 6 του νόμου 3029/2002 προέβλεπαν την ένταξη ορισμένων κλάδων σύνταξης και διαφόρων ταμείων στους κρατικούς φορείς ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και ΙΚΑ-ΕΤΕΑΜ όσον αφορά τις κύριες και επικουρικές συντάξεις αντίστοιχα.

Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας που κυρώνεται με πράξη της Βουλής). Δεν μπορεί να ισχύσει ευθέως και αμέσως με μόνη τη θέσπιση ενός νέου νόμου. Η Τράπεζα της Ελλάδος θα πρέπει συνεπώς να συμμετέχει σε κάθε νομοθετική διαδικασία που ενδεχομένως επηρεάζει το καθεστώς της. Υπό το πρίσμα της αρχής της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών, η ΕΚΤ θα ήθελε να επισημάνει ότι ο κατά τα ανωτέρω περιορισμός του ρόλου της Τράπεζας της Ελλάδος αποτελεί, δυνητικά, έναν τρόπο αδικαιολόγητου επηρεασμού της κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων της, περιορίζοντας την ανεξαρτησία της. Από την άποψη αυτή, είναι χρήσιμο να σημειωθεί ότι η ΕΚΤ καθορίζει αυτόνομα την πολιτική του προσωπικού της και ότι η αυτονομία αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της ανεξαρτησίας της ΕΚΤ, την οποία εγγυάται το άρθρο 108 της Συνθήκης και το άρθρο 36 του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας[9].

6.4 Υπό το φως των ανωτέρω, το άρθρο 1 του σχεδίου νόμου, το οποίο προβλέπει την ένταξη του ανεξάρτητου σήμερα ΤΣΠ-ΤΕ στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ενδέχεται να έχει συνέπειες ως προς τις έννομες σχέσεις και το καθεστώς υπηρεσιακής εξέλιξης στους κόλπους της Τράπεζας της Ελλάδος, στο μέτρο που θα μπορούσε να αποδυναμώσει την ικανότητα της τελευταίας να προσλαμβάνει και να διατηρεί το καταρτισμένο προσωπικό που απαιτεί η εκπλήρωση των σχετικών με το ΕΣΚΤ καθηκόντων της. Είναι συνεπώς αναγκαίο να υπάρχουν επαρκή εχέγγυα για την αποφυγή οποιουδήποτε τυχόν περιορισμού της ανεξαρτησίας της Τράπεζας της Ελλάδος.

7. Συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος και υποχρέωση διαβούλευσης με την ΕΚΤ

Τέλος, η ΕΚΤ υπογραμμίζει ότι η Ελληνική Κυβέρνηση θα πρέπει να συνεργάζεται στενά με την Τράπεζα της Ελλάδος και να διαβουλεύεται με την ΕΚΤ σχετικά με κάθε μελλοντική τροποποίηση των καθορισμένων κανόνων που έχουν εφαρμογή στην Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με την απόφαση 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου, καθώς οι διατάξεις του καταστατικού της τελευταίας αναθέτουν σε αυτή το καθήκον της διασφάλισης της κοινωνικοασφαλιστικής κάλυψης του προσωπικού της.

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευθεί στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 19 Μαρτίου 2008.

[υπογραφή]

Ο πρόεδρος της ΕΚΤ

Jean-Claude TRICHET

9 Βλ γνώμη CON/2008/9 της ΕΚΤ.